

СВИДЕТЕЛСТВО:

ХИВ ПРЕВЕНЦИЈА МЕЃУ МАЖИ КОИ ИМААТ СЕКС СО МАЖИ (МСМ)

МАКЕДОНИЈА

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

НАЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ

| | |
|---|---|
| Број на население (2010): | 2,052,722¹ |
| Очекувана должина на животниот век (2009): | 74.2 years² |
| Процент на население под 15 години (2002): | 17.7%³ |
| Процент на население кое живее под линијата на сиромаштија: (2009): | 31.1%⁴ |
| Стапка на писменост меѓу возрасни лица постари од 15 години (2002): | 96.4%⁵ |
| Јавна потрошувачка во здравството, % од БДП (2007): | 4.7%⁶ |
| Главни етнички групи (2002): | Македонци 64.2 % Албанци 25.2%⁷ |
| Главни религии (2002): | Православна 64.7 % Муслиманска 33.3%⁸ |
| Главни јазици (2002): | Македонски 66.5% Албански 25.1%⁹ |

ПРОЦЕНКИ ЗА ХИВ СОСТОЈБИТЕ

| | |
|--|------------------------------|
| Стапка на ХИВ инфекција меѓу лица на возраст од 15 до 49 години (2010): | <0.1%¹⁰ |
| Број на лица кои живеат со ХИВ (2010): | 69¹¹ |
| Број на новоинфицирани лица со ХИВ (2010): | 12¹² |
| Број на лица починати од СИДА (2010): | 63¹³ |
| Број на лица кои живеат со ХИВ и примаат антиретровирусна (АРВ) терапија (2009): | 77.8%¹⁴ |

ХИВ ПОДАТОЦИ ЗА МСМ

| | |
|---|-------------------------------------|
| Стапка на ХИВ инфекција меѓу МСМ во главниот град: (2010): | 0.2%¹⁵ |
| Процент на МСМ кои имаат направено ХИВ тестирање во последните 12 месеци и кои го знаат резултатот (2007): | 55.9%¹⁶ |
| Процент на МСМ опфатени со превентивни програми за ХИВ (2010): | 31.6%¹⁷ |
| Процент на МСМ кои точно ги знаат начините на заштита од ХИВ преку сексуален пат и знаат како не се пренесува ХИВ (2010): | 22.8%¹⁸ |
| Процент на мажи кои изјавиле дека користеле кондом со машки партнер при последниот анален сексуален однос (2010): | 41.0%¹⁹ |
| Процент на финансиски средства потрошени за програми меѓу (2008): | 4.5% (\$96,139)²⁰ |

Ова свидетелство е едно од повеќето извештаи подготвени од страна на Меѓународната федерација за планирано родителство (МФПР,) во соработка со Глобалниот форум за МСМ и ХИВ (МСМГФ) и Фондот за Население при Обединетите нации (УНФПА)

Геј мажите и другите мажи кои имаат секс со мажи се непропорционално погодени од ХИВ. Овие заедници често пати се најмаргинализираните и најдискриминираните во општеството, поради постоење на закони кои го криминализираат нивното однесување, што пак им оневозможува тие да си ги остваруваат своите човекови права, вклучувајќи го и правото на пристап до здравствени услуги.

Ова свидетелство на концизен начин ја претставува моменталната состојба со ХИВ превенцијата и ХИВ сервисите за геј мажи и други мажи кои имаат секс со мажи во Македонија и има цел да ги поддржи напорите за зголемување и подобрување на програмите, политиките и буџетирањето во полето на ХИВ превенцијата.

Свидетелството содржи анализа на 4 главни подрачја, кои се светски признати како суштински елементи во креирањето издржливи и ефективни акции за превенција од ХИВ меѓу најзасегнатите групи. Тоа се:

1. Законски одредби, политики и културолошки контекст
2. Распожливост на услуги
3. Достапност на услуги
4. Вклученост и права

Свидетелството, исто така, дава препораки за главните актери, вклучувајќи ги националните, регионалните и меѓународните донесувачи на политики и закони, давателите на услуги, да ги зајакнат интервенциите во однос на превентивните стратегии и услуги за ХИВ меѓу геј мажите и останатите мажи кои имаат секс со мажи.

Ова свидетелство е резиме од опсежното истражување спроведено во текот на 2010 година, коешто беше базирано на преглед на документи од публикувани податоци и извештаи, како и на квалитативно истражување во Македонија. Подетални информации можат да се добијат од истражувачкото досие, документ достапен по барање до IPPF.

ЗАДНИНА

Македонија е меѓу земјите во југо-источна Европа со најмала стапка на ХИВ инфекција. И покрај тоа, слично како и во останатите земји на глобално ниво, ХИВ инфекцијата меѓу геј мажите и другите мажи кои имаат секс со мажи има несразмерен ефект. Така, стапката на ХИВ инфекција се проценува за околу 0.2% меѓу МСМ во главниот град Скопје.

На Македонија досега и се одобрени 3 гранта од Глобалниот Фонд за борба против СИДА, Маларија и Туберкулоза, и тоа во рунда три, седум и десет. Оттука, Глобалниот Фонд е главен извор на финансиски средства за ХИВ во Македонија, иако средствата за ХИВ се обезбедуваат и преку годишната превентивна програма за ХИВ, финансирана од страна на Владата. Националната мулти-секторска комисија за ХИВ, којашто ја сочинуваат претставници на невладините организации (НВО), Владините институции и организациите на ОН, е одговорна за подготовка и контрола на Националните стратегии за ХИВ/СИДА²¹. Меѓутоа, во последниот период Националниот координативен механизам е повеќе активен.

И во двете национални тела МСМ заедницата е претставена преку невладината организација ЕГАЛ - Еднаквост за Геј и Лезбејки. Оваа организација е формирана во 2003-тата година со мисија да го подобри сексуалното здравје и квалитетот на живеење на ЛГБТ лицата (Лезбејки, Геј, Бисексуалци и Трансродови). Како организација составена од заедницата на ЛГБТ, ЕГАЛ е единствена која ги адресира превентивните потреби

поврзани со ХИВ на МСМ, а своите активности ги спроведува само во три града во Македонија.

Во периодот меѓу 2003 и 2010 година, Владата и различните НВО заеднички соработуваа, за да ги зајакнат превентивните активности за ХИВ меѓу најзасегнатите групи, вклучувајќи ги тука МСМ, сексуалните работници и лицата кои инјектираат дроги (ЛИД). Оваа соработка овозможи развивање на мрежа на центри за доброволно советување и тестирање (ДСТ) и отворање на метадонски центри; подобрување на достапноста до АРВ терапијата, до кондоми и до лубриканти; и зајакнување на програмите за намалување на штети. Во 2010 година е формирана првата неформална група на лица кои живеат со ХИВ под името „Заедно посилни“.

Во Македонија најчестите термини кои ги користи ЛГБТ заедницата за свое означување се геј или хомосексуалец, бисексуалец или нешто меѓу геј и би²². Терминот „педер“ се користи од општата популација во хомонегативна конотација, иако има различно и прифатливо значење кога се користи од самата ЛГБТ заедница. Терминот „МСМ“ се користи исклучително за потребите и за програмите поддржани од ГФАТМ. Кога терминот „МСМ“ се користи од страна на општата популација, тој начесто погрешно се толкува како синоним за хомосексуалност.

Хомосексуалноста не е законски забранета во Македонија. Сепак, степенот на хомофобија од страна на државните претставници и општата

популација е на високо ниво. Во рамките на државните образовни програми, и тоа на сите нивоа на образованието, хомосексуалноста се третира како болест. Во неодамна усвоениот закон за антидискриминација, сексуалната ориентација беше намерно отфрлена од предлог законот, со што се оневозможи заштита на граѓаните од дискриминација по основа на сексуална ориентација.

Од извештајот на Европската МСМ интернет студија, спроведена во 2010 година, се истакнува дека Македонија е една од европските држави со најмал процент на МСМ (13,6%), коишто пред членовите на својата фамилија, пријателите и колегите од работа или таму каде што учат и студираат, откриле дека ги привлекуваат лица од ист пол.²³ Од резултатите на истражувањето, исто така, се истакнува дека половина од испитаниците (44%) од Македонија се задоволни од нивниот сексуален живот.

Имајќи го предвид она што е горе искажано, МСМ и понатаму се кријат од очите на јавноста, обесхрабрани отворено да го искажат својот сексуален идентитет, или уште помалку, да застанат во одбрана на своите права. Некои од случаите кои ги пријавија МСМ во рамките на ова истражување се приказни на индивидуалци, коишто претрпеле сериозни повреди и навреди поради отвореното истакнување на сексуалната ориентација. Најголем дел од овие случаи не се документирани и не се изнесени пред судот на правдата, поради стравот на жртвите од јавна осуда.

ДЕФИНИЦИЈА

Мажи кои имаат секс со мажи (МСМ): термин со кој се опфаќаат сите мажи што практикуваат секс со други мажи со заемна согласност, без разлика дали притоа практикуваат и секс со жени и дали се поистоветуваат со определен сексуален идентитет, а ги вклучуваат и мажите сексуални работници. МСМ можат себеси да се идентификуваат како геј, бисексуални, хетеросексуални, или со други, условени од културата сексуални идентитети.

1»

ПОДРАЧЈЕ 1 ПРЕВЕНЦИЈА

ЗАКОНСКИ ОДРЕДБИ, ПОЛИТИКИ И КУЛТУРОЛОШКИ КОНТЕКСТ

НАЦИОНАЛНИ ЗАКОНИ, РЕГУЛАТИВИ, ПИШАНИ ПОЛИТИКИ, ПРОТОКОЛИ, ОДРЕДБИ ЗА (И ПРОТИВ) МСМ, КУЛТУРОЛОШКИ КОНТЕКСТ ВО КОЈ МСМ ЖИВЕАТ.

» ГЛАВНИ НАОДИ:

- Без разлика на нивниот ХИВ статус, во Македонија не постојат посебни законски одредби кои ги заштитуваат МСМ од стигма и дискриминација во нивните живеалишта или на работното место.²⁴
- Хомосексуалноста во Македонија не е забранета, но не постои јасна одредба за возраста за давање согласност за стапување во сексуални односи.²⁵
- Иако сексуалните односи меѓу мажите не се нелегални, врските меѓу лица од ист пол се јавно стигматизирани, а јавното мислење во однос на хомосексуалноста претежно е негативно.²⁶
- Новиот закон за антидискриминација не ја вклучува сексуалната ориентација како основа за недискриминација.²⁷
- Кривичниот законик не содржи одредба за криминал од омраза.²⁸
- Граѓанските партнерства и браковите меѓу лица од ист пол не се законски признаени во Македонија.
- Наставните програми во училиштата не обезбедуваат основни информации за сексуалноста и стимулираат хомофобични ставови, при што хомосексуалноста (во рамките на учебниците) се дефинира како болест.²⁹
- Не постојат посебни законски одредби или пишани политики кои забрануваат активности за превенција од ХИВ меѓу МСМ; сепак членот 205 од Кривичниот законик може да се интерпретира дека го криминализира преносот на ХИВ.³⁰
- Националната Стратегија за ХИВ (2007 – 2011) е единствената пишана политика која ги адресира потребите на МСМ, поврзани со сексуалното здравје и ХИВ. Сепак, оваа стратегија се фокусира единствено на превенцијата од ХИВ. Потребите поврзани со сексуалното и репродуктивното здравје не се земени во предвид.³¹
- Националните податоци за ХИВ не се разработуваат рутински, така што, не даваат специфични информации за ХИВ меѓу МСМ популацијата. До сега не е спроведено национално истражување меѓу МСМ популацијата во однос на нивната самоидентификација.³²
- Стигмата од ХИВ и хомофобијата постои на секое ниво во општеството (меѓу здравствените и социјалните работници, носителите на одлуки, медиумите, меѓу општата јавност и младите луѓе. Постојењето на интерна хомофобија во самата МСМ заедница е исто така присутна.³³

» ЦИТАТИ И ПОЗНАЧАЈНИ ПРАШАЊА:

- **„Јас бев претепан скоро до смрт од страна на еден полицаец. Кога се обидов да го пријавам случајот во локалната полициска станица бев толку понижен што никогаш не се вратив да поднесам тужба.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Ром, 30 години, рурална средина)
- **„Ние не можеме да се бориме против државата. Системот е толку дисфункционален што на крај ние, како жртви на криминалот, ќе платиме за насилството кое се прави врз нас.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 30 години, Скопје, рурална средина)
- **„Јас никогаш немам слушнато за некаква Национална стратегија за превенција од ХИВ или каква било друга законска одредба поврзана со ХИВ.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Ром, 35 години, рурална средина)
- **„Ние треба да знаеме и да бидеме информирани за нашите сексуални и репродуктивни права.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Ром, 23 години, рурална област)
- **„Кривичниот законик влијае негативно на Лицата кои живеат со ХИВ. Ако си ХИВ позитивен, а некој те тужи заради пренос на ХИВ, ти ќе бидеш осуден заради ХИВ статусот, а не поради самото криминално дело.“** (од интервјуто со координаторот на „Заедно посилни“)
- **„Јас имам слушнато за Националната стратегија за превенција од ХИВ, иако немам поим како таа се спроведува во пракса.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 25 години, Скопје, урбана средина)
- **„Потребно е да се направи истражување за статусот и правата на МСМ за да се добие подобра претстава, не само за проценката на бројот на МСМ, туку и да се добијат информации за нивниот животен стил и нивните навики, за однесувањето и ризиците (кои се тие, каде се тие, во какви ризични однесувања влегуваат, и така натаму).“** (од интервјуто со програмскиот раководител на УНФПА во Македонија)
- **„Постои двојна дискриминација во здравствените институции, дека си Ром и МСМ во исто време, и луѓето одбиваат да побараат помош или информација во институциите.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Ром, 33 години, Скопје, урбана средина)
- **„Дестигматизацијата во општеството и во владата ќе им помогне на МСМ отворено да прашуваат за своите потреби и нема да оставаат некој друг да одлучува за она што ги засега.“** (од интервјуто со извршниот директор на ЕГАЛ)
- **„Постои завист и обесхрабрување во самата МСМ заедница, особено кога твоите пријатели те озборуваат зад грб дека си „ледер“. Ќе ни требаат уште 30 години за да ја надминеме хомофобијата која се јавува меѓу нас.“** (Изјава од фокус група, геј маж, Македонец 25 години, Скопје, урбана средина)

2» ПРЕВЕНЦИЈА ПОГЛАВЈЕ 2 РАСПОЛОЖЛИВОСТ НА УСЛУГИ

БРОЈ НА РАСПОЛОЖЛИВИ ИНСТИТУЦИИ И ВИДОВИ УСЛУГИ ЗА СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНОТО ЗДРАВЈЕ (СРЗ) И ХИВ ДОСТАПНИ ЗА МСМ ВО ДРЖАВАТА.

» ГЛАВНИ НАОДИ:

- Информациите за безбеден секс, бесплатните кондоми и лубрикантите за МСМ вообичаено се достапни преку теренските активности и сервисите за ХИВ на невладината организација ЕГАЛ.³⁴
- Во рамки на државните институции кои обезбедуваат услуги за СРЗ, кондомите и лубрикантите вообичаено не се достапни за општата популација. Сепак, кондоми за адолесцентите се достапни во рамки на неодамна отворените 19 младински центри за сексуално и репродуктивно здравје низ целата територија на државата.³⁵
- Услугите за ДСТ се бесплатни и континуирано достапни за МСМ популацијата во рамки на мобилните ДСТ клиника координирани од ХЕРА во партнерство со ЕГАЛ³⁶. Постојат и 13 стационарни ДСТ центри во 11 градови низ републиката.³⁷
- ЕГАЛ е единствената организација која обезбедува превентивни услуги за ХИВ меѓу МСМ во Скопје, Битола и Струмица.³⁸
- ЕГАЛ и ХЕРА гарантираат безбедна околина и услуги за сексуално здравје меѓу МСМ³⁹. ХЕРА обезбедува дијагностика и третман за сексуално преносливите инфекции (СПИ) меѓу МСМ во главниот град Скопје.⁴⁰
- Различните актери, вклучувајќи ги и давателите на услуги, не се запознаени со концептот на позитивна превенција, кој го нагласува правото на секоја индивидуа да има квалитетен и исполнет со задоволство сексуален (и репродуктивен) живот, со цел унапредување на здравјето и благосостојбата на лицата кои живеат со ХИВ.⁴¹
- 41% од МСМ користат кондоми; овој податок се однесува на оние лица коишто изјавиле дека користеле кондом со машки партнер при последниот анален сексуален однос.⁴² Сепак искуствата од теренската работа ја ставаат под прашање релевантноста на овој податок.⁴³
- Постојат 13 оперативни центри за намалување на штети (сервиси за размена на игли и шприцови и опијатна супституциона терапија), кои функционираат низ различни региони во државата. Сите овие услуги се нудат бесплатно и секому се достапни⁴⁴; сепак ниеден од овие центри не е специфично прилагоден за потребите на МСМ популацијата.⁴⁵

» ЦИТАТИ И ПОЗНАЧАЈНИ ПРАШАЊА:

- **„Откако ми открија гонореја, редовно користам кондоми. Понекогаш ги купувам; а понекогаш ги добивам бесплатно од теренските работници.“** (Изјава од фокус група, корисник на дрога, Албанец, 29 години, Скопје, рурална средина)
- **„Јас имам моногамна врска така што никогаш не користам кондоми при сексуални односи“** (Изјава од фокус група, геј лице, Македонец, 25 години, Скопје, урбана средина)
- **„Постојат информативни брошури и постери насекаде, но ние ги игнорираме, бидејќи рационалното размислување не е функционално кога станува збор за емоции и хормони“** (изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 25 години, Скопје, урбана средина)
- **„Од сите истражувања и сето она што го работиме, заклучокот е дека знаењето е подобро, но од друга страна промената на однесување сè уште е проблем“** (од интервјуто со извршниот директор на ЕГАЛ)
- **„Невладините организации претежно се фокусирани на превентивните услуги за ХИВ, а многу малку внимание им обрнуваат на другите сексуално преносливи инфекции, особено на оние, кои можат брзо да доведат до хронично заболување.“** (изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 35 години, Скопје, урбана средина)
- **„Невладините организации треба да обрнат повеќе внимание на нашите потреби и да ги артикулираат нашите приоритети на најсоодветен начин“** (изјава од фокус група, геј маж, 25 години, Македонец, Скопје, урбана средина)
- **„Време е невладините организации да влезат и во градовите како: Тетово, Велес или Куманово, каде што има голем недостаток на информации и на достапни сервиси“** (изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 30 години, урбана средина)
- **„Најпопуларно тестирање за ХИВ меѓу МСМ е теренското ДСТ, каде што секој може да направи тест и резултатот ќе му го дадат во комбето. Но сепак постои недоволна информираност каде треба да одиш за да се тестираш“** (изјава од фокус група 2, геј маж, Ром, 30 години, Скопје, урбана средина)
- **„Финансирањето за превенцијата меѓу МСМ сè уште е поддржано од меѓународни фондови. Во смисла на можности, состојбите со ХИВ услугите се подобрени, но во смисла на одржливост на услугите, состојбите се непроменети, бидејќи државата сè уште не е вклучена во финансирање на некоја од овие активности.“** (од интервјуто со раководителот за ХИВ на УНАИДС во Македонија)

3» ПРЕВЕНЦИЈА ПОГЛАВЈЕ 3

ДОСТАПНОСТ НА УСЛУГИ

МЕСТОПОЛОЖБАТА, ДАЛИ СЕ ПРИЈАТЕЛСКИ ОРИЕНТИРАНИ И КОЛКУ МОЖАТ МСМ ДА СИ ГИ ДОЗВОЛАТ ФИНАНСИСКИ УСЛУГИТЕ ЗА ХИВ И СРЗ

» ГЛАВНИ НАОДИ:

- Главните пречки за МСМ во однос на достапноста на услугите за ХИВ и СРЗ се:
 - стравот дека доверливоста ќе биде нарушена;
 - ставовите на родителите и пријателите;
 - ставовите на здравствените работници во институциите;
 - локацијата на местата кои обезбедуваат услуги, особено оние кои се надвор од Скопје; и
 - цената на услугите, што посебно ги засега најсиромашните и оние кои немаат здравствено осигурување⁴⁶
- Прашањата кои се однесуваат на намалување на стигмата и дискриминацијата од ХИВ меѓу популацијата на МСМ, како и прашањата поврзани со посебните потреби на МСМ во однос на нивното СРЗ, не се дел од државните наставни програми на здравствените работници, коишто работат во институциите за обезбедување услуги од областа на СРЗ.⁴⁷
- Не постојат посебни сервиси адаптирани за потребите на МСМ, со исклучок на младинските центри „Сакам да знам“ на ХЕРА, кои во партнерство со ЕГАЛ обезбедуваат услуги за ХИВ и СРЗ, вклучувајќи доброволно советување и тестирање (ДСТ), тестирање и третман за сексуално преносливи инфекции (СПИ) и услуги за нега на кожата.⁴⁸
- Антиретровирусната терапија се обезбедува единствено преку Клиниката за инфективни болести во Скопје⁴⁹ и секој пациент има подеднаков пристап.⁵⁰ Сепак, во моментов не е воспоставен одржлив систем за континуирано обезбедување на антиретровирусна терапија во државата.⁵¹
- Теренското ДСТ е целосно адаптирано за потребите на МСМ.⁵² Во изминатите 4 години преку овој сервис 7 случаи на ХИВ се регистрирани, од кои 6 меѓу популацијата на МСМ.⁵³
- Ниедна од изминатите владини кампањи за ХИВ не била посебно фокусирана на превенција меѓу МСМ и/или на намалување на јавната стигма и дискриминација кон МСМ.⁵⁴

» ЦИТАТИ И ПОЗНАЧАЈНИ ПРАШАЊА:

- **„Во текот на медицинскиот преглед за гениталните брадавици кои ги имав, докторите правеа смешка поради мојата сексуална ориентација пред група студенти по медицина. Ако е некој пофеминизиран, докторите ќе прават шеги на твоја сметка и ќе ти се смеат.“** (извадок од интервјуто со член на ЕГАЛ, геј маж, 33 години)
- **„Во основа, МСМ заедницата не верува дека може да се потпре на државните здравствени институции кога се работи за доверливоста, а тоа е она, што најмногу ја засега.“** (извадок од интервјуто со извршниот директор на ЕГАЛ)
- **„Во основа мислам дека ставовите на давателите на услуги во однос на МСМ се негативни. Кога специјалист по медицина зборува во парламентот дека хомосексуалците се болни луѓе, што може да очекуваме од другите?“** (извадок од интервјуто со координаторот на „Заедно посилни“)
- **„Третманот за СПИ беше проблем, бидејќи не постојеа сервиси кои беа посебно насочени кон МСМ, но со отворањето на младинските центри „Сакам да знам“ на ХЕРА ние сега можеме да ги препраќаме нашите клиенти таму за третман од СПИ. За жал услугите за СПИ за МСМ постојат само во Скопје.“** (од интервјуто со извршниот директор на ЕГАЛ)
- **„Ако некому му требаат кондоми, лесно ќе дојде до нив преку луѓето коишто ги делат бесплатно, но заедницата на МСМ едноставно не ги користи.“** (изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 43 години, урбана средина)
- **„Превенцијата е сега многу подобра отколку што беше. ХИВ тестирањето преку теренското комбе е вистински погодок. И мора да продолжи и мора да се проширува, и изгледа е една од најуспешните приказни во превенцијата од ХИВ.“** (извадок од интервјуто со националниот координатор за ХИВ, Клиника за инфективни болести)

4»» ПРЕВЕНЦИЈА ПОГЛАВЈЕ 4 ВКЛУЧЕНОСТ И ПРАВА

СТЕПЕНОТ НА ВКЛУЧЕНОСТ НА ЗАЕДНИЦАТА НА МСМ ВО РАЗВОЈОТ НА ПРОГРАМИТЕ И ПОЛИТИКИТЕ, ПРЕТСТАВНОСТА И УЧЕСТВОТО НА МСМ ВО ПРОЦЕСИТЕ НА ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКИ.

»» ГЛАВНИ НАОДИ:

- Во Националниот Координативен Механизам членува претставник на ЕГАЛ. Тоа е единствената организација на заедницата, којашто ги застапува интересите на МСМ.⁵⁵
- Не постојат програми за МСМ насочени кон зајакнување на капацитетите за вклученост и мобилизација на заедницата.⁵⁶
- НВОи, а особено ЕГАЛ, се активно вклучени во подготовка, усвојување и спроведување на Националната Стратегија за ХИВ (2007 – 2011), како и во изготвувањето на Националната превентивна програма за ХИВ за 2011 година.⁵⁷
- Покрај ЕГАЛ, правата на МСМ и на заедницата на ЛГБТ, исто така, се промовираат преку активностите на Коалицијата за промоција и заштита на сексуалните и здравствените права на маргинализираните заедници и на Македонскиот Хелсиншки Комитет за човекови права.⁵⁸ Во 2009 година, во рамките на активностите на ХЕРА, беше формирана работна група на лицата кои живеат со ХИВ, која во значителен дел ја претставува заедницата на МСМ/ЛГБТ.⁵⁹
- Иако вршничките едукатори и теренските работници од МСМ заедницата се мотивирани да се информираат меѓусебно и да ги информираат другите припадници од заедницата, не постои ниту рамка за лобирање ниту посебна национална програма за градење на капацитетите на МСМ, самостојно да застанат во заштита на своите права.⁶⁰
- До денес не постои член од МСМ заедницата кој отворено зборува за својот ХИВ статус, пред сè поради тоа што овие лица не се доволно охрабрени, а недостасува и поддржувачка околина за подеднакво учество на заедницата на МСМ во социјалниот и политичкиот живот.⁶¹

»» ЦИТАТИ И ПОЗНАЧАЈНИ ПРАШАЊА:

- **„Ние треба да знаеме како да ги поставиме нашите потреби и како да се позиционираме себе си во комуникацијата со релевантните претставници на власта“.** (изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 35 години, Скопје, урбана средина)
- **„Во однос на ХИВ политиките НКМ е одговорен за подготвувањето на истите и преку ЕГАЛ може да се влијае и се влијае на потребите на заедницата на МСМ. Исто така, ЕГАЛ беше вклучен во подготовката на Националната ХИВ стратегија и голем дел од нивните предлози се вклучени како активности во рамките на стратегијата“.** (од интервјутото со извршниот директор на ХЕРА)
- **„Заедницата на МСМ сè уште не е изградена. Ова е процес којшто започна интензивно да се развива во последните неколку години. Тоа е секако позитивен развој. Дали постојните организации се доволно на број? Мислам дека бројот на организации е мал. Нивните напори сè уште се парцијални, ориентирани многу повеќе кон ХИВ превенцијата отколку на посеопфатни активности со цел промоција на човековите права на МСМ. Постои простор за развивање посилни организациски и програмски капацитети“.** (од интервјутото со програмскиот раководител на УНФПА во Македонија)
- **„Политичките партии и лидерите од локалната заедница остануваат наша единствена шанса. Давањето на нашите гласови, на оние политички партии кои се наклонети кон нас, може да не доведе на добар пат“.** (изјава од фокус група, сексуален работник/корисник на дрога, Албанец, 25 години, Скопје, рурална средина)
- **„Јас присуствував на една работилница и станав повеќе свесен за ХИВ превенцијата поради корисните информации кои ги добив. Но штом ваквите собирања ќе престанат, многу малку се прави, за да има последователни активности“.** (фокус група, геј маж, Македонец, 35 години, Скопје, урбана средина)
- **„Јас многу пати бев дискриминиран од членовите на заедницата за тоа што отворено зборувам дека сум геј. Ако ние не можеме меѓу себе да се поднесеме, тогаш како да очекуваме некои други да не прифатат“.** (изјава од фокус група, геј маж, Македонец, 25 години, Скопје, урбана средина)
- **„Капацитетите на НВОи, кои се од заедницата на МСМ, сè уште не се изградени. Не постои некој гласноговорник наоружан со знаење и искуство за отворено да зборува пред јавноста и да одговара на предизвиците. Организациите кои работат на заштита на човековите права и на обезбедувањето на услуги, треба да им помогнат, за да ги изградат нивните капацитети“.** (од интервјутото со раководителот за ХИВ на УНАИДС во Македонија)
- **„Ако бидеме искрени, МСМ се вклучени во многу сегменти во општеството и во процесите на донесување одлуки, но не како некои кои се припадници на МСМ. Стравот да се биде идентификуван како МСМ ги одвраќа да застанат јавно и да зборуваат за работи кои се важни за заедницата“.** (од интервјутото со извршниот директор на ЕГАЛ)

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- ¹ Државен Завод за статистика (2010) Македонија во бројки, 2010. Скопје: Државен Завод за статистика.
- ² Државен Завод за статистика (2010) Годишна статистика на Република Македонија
- ³ Државен Завод за статистика (2002) Попис на населението, домаќинствата и становите, 2002. Скопје: Државен Завод за статистика
- ⁴ Државен Завод за статистика (2010), Линија на сиромаштија, 2010, Скопје: Државен Завод за статистика
- ⁵ Државен Завод за статистика (2002) Попис на населението, домаќинствата и становите, 2002. Скопје: Државен Завод за статистика
- ⁶ Државен Завод за статистика (2008) .
- ⁷ Државен Завод за статистика (2002) Попис на населението, домаќинствата и становите, 2002. Скопје: Државен Завод за статистика
- ⁸ Државен Завод за статистика (2002) Ibid.
- ⁹ Државен Завод за статистика (2002) Ibid.
- ¹⁰ UNDP (2010) .
- ¹¹ Карацовски, Ж (2010) Епидемиолошки извештај 1987-2010. Скопје: Институт за јавно здравје.
- ¹² Карацовски, Ж (2010) Ibid.
- ¹³ Карацовски, Ж (2010) Ibid.
- ¹⁴ Republic of Macedonia (2010) UNGASS Country Progress Report. Available at: <http://data.unaids.org/pub/Report/2010/macedoniafrom_2010_country_progress_report_en.pdf> Accessed 9 November 2010.
- ¹⁵ Институт за јавно здравје (2010) Био-бихевиорална студија меѓу млади и групи под највисок ризик за ХИВ инфекција во Република Македонија: Институт за јавно здравје
- ¹⁶ Републички завод за здравствена заштита (2007) Био-бихевиорална студија меѓу млади и групи под највисок ризик за ХИВ инфекција во Република Македонија: Републички завод за здравствена заштита Институт за јавно здравје
- ¹⁷ Институт за јавно здравје (2010) Био-бихевиорална студија меѓу млади и групи под највисок ризик за ХИВ инфекција во Република Македонија: Институт за јавно здравје
- ¹⁸ Институт за јавно здравје (2010) Ibid
- ¹⁹ Институт за јавно здравје (2010) Ibid
- ²⁰ Ministry of Health (2010) Round 3, Extension Budget and Round 7, Budget Face 1. Unpublished. Skopje: Primary Recipient Unit, Ministry of Health.
- ²¹ Министерство за здравство Република Македонија (2007) Национална стратегија за ХИВ/СИДА: 2007-2011. Скопје: Министерство за здравство.
- ²² Врангалова, С (2006) Мистеријата на сексуалната ориентација: Современи концепти и македонски перспективи. Скопје: ЕГАЛ.
- ²³ Robert Koch Institute (2010) The European MSM Internet Survey (EMIS) Community Report 1. Available at: <http://www.rki.de/clin_109/nn_1621184/EN/Content/Prevention/EMIS/Publications/Publications__main.html> Accessed 15 January 2011.
- ²⁴ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ²⁵ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ²⁶ Коалиција за заштита и промоција на сексуални и здравствени права (2009) Годишен извештај за сексуалните и здравствените права на маргинализираните заедници. Скопје: Коалиција за заштита и промоција на сексуални и здравствени права.
- ²⁷ Закон за заштита од дискриминација, усвоен 2010
- ²⁸ Коалиција за заштита и промоција на сексуални и здравствени права (2009) Ibid.
- ²⁹ Х.Е.Р.А. (2010) Љубов само по часови: Проценка на потребите за сексуално образование во Македонија. Скопје: Х.Е.Р.А.
- ³⁰ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ³¹ Национална стратегија за ХИВ 2001 – 2011, Министерство за здравство
- ³² Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ³³ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ³⁴ Од интервјутото со раководителот за ХИВ на УНАИДС во Македонија, Октомври 2010
- ³⁵ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ³⁶ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ³⁷ Republic of Macedonia (2010) UNGASS Country Progress Report. Available at: <http://data.unaids.org/pub/Report/2010/macedoniafrom_2010_country_progress_report_en.pdf> Accessed 9 November 2010.
- ³⁸ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ³⁹ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁴⁰ Од интервјутото со извршниот директор на Х.Е.Р.А., Октомври 2010
- ⁴¹ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁴² Republic of Macedonia (2010) UNGASS Country Progress Report. Available at: <http://data.unaids.org/pub/Report/2010/macedoniafrom_2010_country_progress_report_en.pdf> Accessed 9 November 2010.
- ⁴³ Од интервјутото со извршниот директор на ЕГАЛ, Октомври 2010
- ⁴⁴ Republic of Macedonia (2010) UNGASS Country Progress Report. Available at: <http://data.unaids.org/pub/Report/2010/macedoniafrom_2010_country_progress_report_en.pdf> Accessed 9 November 2010.
- ⁴⁵ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁴⁶ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁴⁷ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁴⁸ WHO (2009) Youth-friendly policies and services in the European Region: Sharing experiences. Copenhagen: WHO
- ⁴⁹ Од интервјутото со извршниот директор на Х.Е.Р.А., Октомври 2010
- ⁵⁰ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁵¹ Republic of Macedonia (2010) UNGASS Country Progress Report. Available at: <http://data.unaids.org/pub/Report/2010/macedoniafrom_2010_country_progress_report_en.pdf> Accessed 9 November 2010.
- ⁵² Од интервјутото со раководителот за ХИВ на УНАИДС во Македонија, Октомври 2010
- ⁵³ Од интервјутото со извршниот директор на Х.Е.Р.А., Октомври 2010
- ⁵⁴ Од интервјутото со извршниот директор на Х.Е.Р.А., Октомври 2010
- ⁵⁵ GFATM (2010) Macedonia (Former Yugoslav Republic): CCM Members. Available at: <<http://portfolio.theglobalfund.org/Contact/Index/MKD?type=CCM>> Accessed 4 November 2010.
- ⁵⁶ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁵⁷ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁵⁸ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁵⁹ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁶⁰ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010
- ⁶¹ Од анализата на националниот консултант, Ноември 2010

ГЛАВНИ ПРЕПОРАКИ

Врз основа на ова свидетелство се препорачуваат голем број акции за програми, политики и финансирање, сите со единствена цел: да се зајакне превенцијата за ХИВ меѓу мажите кои имаат секс со мажи во Македонија. Главните актери, вклучувајќи ги владините, меѓу-владините и невладините организации, како и донаторите, треба да ги земат во предвид следниве акции:

ЗАКОНСКИ ОДРЕДБИ, ПОЛИТИКИ И КУЛТУРОЛОШКИ КОНТЕКСТ

- Да се вклучат сексуалната ориентација, родовиот идентитет и родовото изразување, како посебни основи за недискриминација во рамките на Законот за заштита од дискриминација и да се осигури неговата примена.
- Да се осигури дека Законот за заштита на пациенти, особено во делот на недискриминацијата по основа на сексуална ориентација, ефективно се спроведува.
- Да се воведат задолжително сеопфатно сексуално образование, започнувајќи од основното образование; да се ревидираат и да се отстранат сите хомонегативни и хомофобични информации што постојат во учебниците; и да се вклучи сеопфатното сексуално образование во наставните подготвителни програми за здравствените работници.
- Да се обезбедат посебни буџетски средства за МСМ (во однос на интервенции за ХИВ и сексуално и репродуктивно здравје) во рамките на националната превентивна програма за ХИВ, со цел да се гарантира поголема финансиска одржливост и препознатливост на заедницата, како една од најзасегнатите групи со поголем ризик на изложеност од ХИВ, во рамките на националните буџети и политики.

РАСПОЛОЖЛИВОСТ НА УСЛУГИ

- Да се зголеми бројот на превентивни сервиси за МСМ надвор од главниот град, преку јакнење на капацитетите на локалните НВОи, кои работат на превенција на ХИВ меѓу најзасегнатите групи.
- Да се спроведат различни истражувања, во партнерство со организации на МСМ/ЛГБТ, во однос на самоидентификација на членовите на заедницата на МСМ, на нивните пошироки потреби, подеднакво во урбаните и руралните средини, за да се истакнат и да се земат предвид различните здравствени, социјални и културолошки потреби на заедницата на МСМ во Македонија.

- Да се отворат нови или да се осигури дека постојните сервиси, кои нудат услуги од областа на СРЗ, се пријателски за заедницата на МСМ и гарантираат високо професионални стандарди, безбедност и доверливост за клиентите.
- Да се развијат и спроведат посебни превентивни програми кои се насочени кон намалување на ризичното однесување во заедницата на МСМ.

ДОСТАПНОСТ НА УСЛУГИ

- Да се спроведат владини кампањи, во партнерство со организации на МСМ/ЛГБТ, кои се залагаат против хомофобијата и јавната стигма и дискриминацијата кон заедницата на МСМ и лицата кои живеат со ХИВ.
- Да се зголеми достапноста кон постојните државни институции кои обезбедуваат услуги за СРЗ преку градење на капацитети на здравствениот персонал за работа со МСМ.
- Да се обезбеди заштита на правата на МСМ/ЛГБТ преку обезбедување на достапна правна помош и поддршка.

ВКЛУЧЕНОСТ И ПРАВА

- Да се зајакнат капацитетите за лобирање на организациите/индивидуалците кои ги застапуваат МСМ/ЛГБТ заедниците со цел правење реформи во политиките и легислативата, со кои ќе се осигури дека човековите права на овие групи се почитувани и заштитени.
- Да се подобри соработката и да се воспостават партнерства во рамките на самата заедница на МСМ за да се обезбеди поголемо јавно вклучување и остварување на правата на заедницата на МСМ.
- Да се градат сојузи со политичките партии за борба против хомофобијата, стигмата и дискриминацијата кон припадниците на заедницата на ЛГБТ и да се осигури дека овие прашања се приоритетни во програмите на политичките партии.

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ

За повеќе информации за ова свидетелство, Ве молиме контактирајте ги следниве организации:



Меѓународна федерација за планирано родителство
4 Newhams Row
London SE1 3UZ
United Kingdom
Тел +44 20 7939 8200
Е-маил info@ippf.org
www.ippf.org



Глобален форум за МСМ и ХИВ
436 14th Street, Suite
1500
Oakland, CA 94612
USA
Тел +1 510 271 1950
www.msmgf.org



Фонд за население на Обединети Нации
605 Third Avenue
New York, NY 10158
USA
Тел +1 212 297 5000
www.unfpa.org



X. E. P. A.
Организација за сексуално еднакво и заштита

Асоцијација за здравствена едукација и истражување
Дебарца 56
1000 Скопје
Македонија
Тел +389 2 3290 395
Е-маил
hera@hera.org.mk
www.hera.org.mk/en



ЕГАЛ-Еднаквост за геј и лезбејки
Коле Неделковски
12а/2,
1000 Скопје
Македонија
Тел +389 2 3220 851
www.egal.org.mk